

DET TALTE ORD GÆLDER

Jeg vil hermed svare samlet på de tre samrådsspørgsmål. Jeg skal dog begynde med at sige, at jeg nok får svært ved at tilføje meget nyt, som ikke allerede er sagt i denne sag, vedrørende udpegningen af forskere til den uvildige historiske udredning.

Både den foregående udenrigsminister og jeg selv har siden oktober sidste år svaret på en række spørgsmål fra René Gade, bl.a. to gange under spørgetimen i Folketingssalen. Ligesom de tre spørgsmål i dag handlede også de tidligere spørgsmål fra René Gade om, hvad det var, der skete i forbindelse med udpegningen af forskerne, da vejene skiltes i oktober sidste år mellem på den ene side Alternativet og på den anden side de fire øvrige partier bag den politiske aftale, nemlig Venstre, Liberal Alliance, Konservative og Dansk Folkeparti.

Jeg deltog ikke selv i hverken forhandlingerne om den politiske aftale eller i udpegningen af forskerne. Men jeg har fået forelagt sagens omstændigheder, og dem vil jeg gerne gengive.

Som det har været oplyst i medierne af René Gade selv siden oktober sidste år, har han kritiseret, at de øvrige aftalepartier dengang besluttede at gå videre med udpegningen af forskerne til den uvildige historiske udredning, selvom Alternativet ikke var enig i denne udpegnings. Som det er offentligt kendt, blev der udpeget to velrenommerede forskere i stillingerne som henholdsvis forskningsleder og politolog: Rasmus Mariager og Anders Wivel fra Københavns Universitet.

Det er min forståelse, at Alternativet ved René Gade ikke var enig i denne udpegning. Ikke fordi Alternativet havde noget at indvende over for de to forskere, men fordi Alternativet selv foretrak en anden kandidat.

Desværre var det på daværende tidspunkt ikke muligt at opnå enighed i ordførerkredsen. Alle partier undtagen Alternativet støttede de nævnte to forskere. Og der var simpelthen ikke flere end tre kandidater fra Rektorkollegiet tilbage. En af de oprindeligt fire kandidater havde trukket sig pga. nyt job. Forhandlingsprocessen havde trukket ud pga. uenigheden.

Til sidst blev konklusionen, at ordførerne på et møde den 27. oktober – i fuld transparens med René Gade, der var til stede på hele mødet – måtte konstatere, at det desværre ikke var muligt at opnå enighed med Alternativet. Da processen var blokeret, og da der var en stram tidsramme for udredningsarbejdet – bare to år ifølge aftalen – var der derfor enighed blandt ordførerne fra de øvrige partier om at gå videre. Dvs. man fortsatte med samme aftaleindhold som hidtil, desværre nu i en aftale uden Alternativet.

Generelt vil jeg gerne bekræfte som svar på **Samrådsspørgsmål Y**, at jeg og regeringen naturligvis står ved de aftaler, som regeringen er en del af. Jeg mener samtidig, at det er vigtigt, at man går ind i en forhandling med et reelt ønske om at blive enige, hvilket jo kan betyde, at man nogle gange kan være nødt til at gå på kompromis med sit udgangspunkt, hvis dette ikke kan opnå tilslutning. I modsat fald kan den naturlige konsekvens jo være, at parterne i en politisk forhandling må skilles, og processen fortsætter med dem, der ønsker at deltage.

Konkret vedrørende **Samrådsspørgsmål X** vil jeg gerne understrege, at det er helt rigtigt, at der i aftalen stod, at udpegningen skulle foretages – jeg citerer – i

enighed blandt partierne bag den historiske udredning. Der stod endvidere, at udpegningen skulle foretages ”af udenrigsministeren”, efter ”indstilling fra Rektorkollegiet”. René Gade citerer i spørgsmålet den tidligere justitsminister for at have lovet ham, at der skulle være enighed ”blandt dem, som er med, herunder dig”. Denne formulering adskiller sig heller ikke fra formuleringen i den politiske aftale.

Der er ikke nogen, der har betvivlet, at der stod i aftalen, at der skulle være enighed om udpegningen. Men realiteten var, at det desværre ikke viste sig muligt at finde enighed. Derfor kunne aftalen ikke gennemføres. Eller med andre ord: Aftalen i den daværende aftalekreds faldt på, at der desværre ikke kunne opnås enighed vedr. udpegningen.

De andre partier gik derfor videre i en aftale, med samme aftaleindhold som før, og hvor det eneste, der havde ændret sig, var, at Alternativet ikke længere var en del af den. Det blev også kommunikeret udadtil og efterfølgende noteret ved aftaleteksten på Justitsministeriets hjemmeside – på helt neutral og faktuel vis.

Jeg vil også gerne svare direkte på **Samrådsspørgsmål Z**: Der var ikke tale om, at de fire aftalepartier ”underkendte” Alternativets ”ret til enighed”. At Alternativet ikke ønskede at deltage i den endelige beslutning om sammensætningen af forskerteamet, først ved at afvise ét forslag, og derefter nogle uger senere ved at afvise det næste forslag, var et aktivt valg, som Alternativet selv traf, fordi man ikke kunne fravige sit eget ønske og stod hårdt på sin foretrukne kandidat – trods den enighed, der var opnået blandt de andre partier.

Omvendt skulle Alternativet selvfølgelig heller ikke have ret til at blokere eller (med spørgerens ord) at ”underkende” de andre partiers ”ret til enighed” med

hinanden og deres ret til at gå videre i den proces, som Alternativet først ønskede at deltage i, og derefter beklageligvis koblede sig af.

René Gade beskylder min forgænger og mig og resten af partierne bag udredningen for at overtræde en aftale og at løbe fra, at der skulle være enighed. Vi mener omvendt, at der ikke længere er nogen aftale med Alternativet, og at det var Alternativet, der ikke ønskede enighed ved at afvise at deltage i en fuldstændigt sagligt begrundet udpegning. Vi var ikke enige, og vores veje skiltes. Det er et grundvilkår i politik. Det er der intet usædvanligt i. Årsagerne til uenighed er klarlagt, og så rejser spørgsmålet sig, om vi ikke i al fordragelighed skulle bevæge os videre.

De øvrige partier bag den oprindelige aftale er i hvert fald enige om at gå videre med den vigtige og forhåbentlige lærerige opgave at få belyst baggrunden for de politiske beslutninger om dansk militær deltagelse i Kosovo, Irak og Afghanistan og sikre en retvisende beskrivelse for eftertiden.

Jeg håber, at René Gade vil være enig i, at der er brugt nok tid på at diskutere dette udpegningsspørgsmål. Jeg vil håbe, at vi i stedet kan give forskerne arbejdsro og se frem mod at modtage deres udredning.

Det er to særdeles kompetente forskere, der er blevet udpeget. De var begge uafhængigt indstillet af Rektorkollegiet, og de fire partiers ordførere var overbeviste om, at de opfyldte kravene til faglighed, saglighed og evne til at samarbejde om at lave en uvildig, upolitisk udredning. Skal vi så ikke se at komme videre og lade forskerne få lov at arbejde, uden at vi igen og igen skal diskutere, at og hvorfor Alternativet ikke længere deltager i aftalen?

Udredningen skal være færdig inden to år, og den forventes offentliggjort i sommeren 2018. De to forskere og deres team, som de selv har udpeget – dvs. i alt syv uafhængige personer i alt – arbejder på livet løs. I mine øjne vil det nu være resultatet af dette arbejde, som bør få vores primære opmærksomhed.

Tak.